

รายงานผลการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่สังคม

โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์

หัวหน้าโครงการ

รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิชา พุทชาคำ
สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ผู้ร่วมโครงการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปิ่นธนา แป้นปลื้ม
อาจารย์ ดร.วรินทร์ มณีรัตน์
นางสาวสุกัญญา สุขวุฒิ

ได้รับจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุน เงินแผ่นดิน
ในการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่สังคม
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558

โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์

ระหว่างวันที่ 28 กุมภาพันธ์ – 1 มีนาคม 2558

ผู้รับผิดชอบโครงการ : รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิชา พุทษาคำ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปิลาธนา เป้นปลื้ม
อาจารย์ ดร.วรินทร์ มณีรัตน์
นางสาวสุกัญญา สุขวุฒิ

1. ความสำคัญของโครงการ

ในปัจจุบันมีผู้ให้ความสนใจเรื่องเกษตรอินทรีย์อย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นเกษตรกร กลุ่มผู้บริโภค สินค้าเกษตรอินทรีย์ และประชาชนทั่วไป เนื่องจากกระแสความปลอดภัยต่อสุขภาพจากการบริโภคสินค้าที่ปลอดภัยจากสารเคมี โดยเฉพาะสินค้าอาหารที่มาจากผลผลิตเกษตร จำพวกพืช เนื้อสัตว์ และผลิตภัณฑ์ต่างๆ สินค้าเกษตรเหล่านี้ที่มีจำหน่ายในท้องตลาดมีทั้งที่ระบุบนฉลากว่า สินค้าปลอดภัย สินค้าปลอดสารเคมี สินค้าไร้สารเคมี สินค้าไฮโดรโปนิกส์ และสินค้าเกษตรอินทรีย์ซึ่งมีทั้งสินค้าที่แสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และสินค้าที่ไม่มีเครื่องหมายรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความเข้าใจว่าสินค้าดังกล่าวข้างต้นทุกกลุ่ม คือ “สินค้าเกษตรอินทรีย์” นอกจากนี้ ผู้บริโภคบางกลุ่มที่นิยมบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ยังมีข้อสงสัยเกี่ยวกับ สินค้าเกษตรที่ระบุว่าเป็น “สินค้าเกษตรอินทรีย์” บนฉลาก แต่ไม่มีเครื่องหมายรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จัดเป็นสินค้าเกษตรอินทรีย์หรือไม่ อีกทั้งยังก่อให้เกิดความสับสนและไม่แน่ใจในคุณภาพของสินค้าดังกล่าว

ดังนั้น ศูนย์พัฒนาเกษตรอินทรีย์ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มสธ. เห็นว่า การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการเกษตรอินทรีย์ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ความแตกต่างระหว่างสินค้าเกษตรอินทรีย์และสินค้าอื่นๆ รวมทั้งการให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการเกษตรอินทรีย์จากแหล่งผลิตเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้และมีความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์มากขึ้น และสามารถนำความรู้จากการอบรมและการฝึกปฏิบัติไปใช้ในชีวิตประจำวันและสามารถถ่ายทอดให้บุคคลอื่นๆ ต่อไป

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อให้มีความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์แก่ประชาชนทั่วไปที่สนใจ
- 2.2 เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ด้านเกษตรอินทรีย์ ให้แก่ประชาชนทั่วไปที่สนใจ
- 2.3 เพื่อส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายเกษตรอินทรีย์และความร่วมมือในการพัฒนาสินค้าเกษตร

3. กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียน คนวัยทำงาน กลุ่มแม่บ้าน และนักวิชาการที่มีความสนใจเรื่องเกษตรอินทรีย์ บริเวณกรุงเทพฯและปริมณฑล จำนวน 50 คน

4. ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

- 4.1 ประชาสัมพันธ์โครงการผ่านทางสื่อต่างๆ
- 4.2 เรียนเชิญวิทยากรอภิปราย และติดต่อแหล่งศึกษาดูงาน

- 4.3 จัดอบรมและทัศนศึกษาดูงานฟาร์มเกษตรอินทรีย์ โดยดำเนินการอบรมให้แก่ผู้สนใจทั่วไปเป็นเวลา 2 วัน ดังนี้
- วันที่ 1 เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ และสินค้าเกษตรอินทรีย์
 - วันที่ 2 การศึกษาดูงานฟาร์มเกษตรอินทรีย์

5. ผลการดำเนินงาน

5.1 สารเนื้อหาวิชาการ/ความรู้

5.1.1 เกษตรอินทรีย์และสินค้าเกษตรอินทรีย์ มีเนื้อหาสาระดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

1.1 ความหมายของเกษตรอินทรีย์ เกษตรอินทรีย์ (Organic agriculture) หมายถึง ระบบการผลิตที่สร้างความสมดุลอย่างยั่งยืนโดยการพึ่งพากระบวนการทางนิเวศวิทยา ความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งมีวงจรที่สอดคล้องกับท้องถิ่นมากกว่าที่จะนำเข้าปัจจัยจากภายนอกมากระตุ้นให้เกิดขึ้น เกษตรอินทรีย์ยังหมายรวมถึงความรู้พื้นบ้าน นวัตกรรม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่จะเอื้อประโยชน์ให้กับสิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์ที่เป็นธรรมชาติ และการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ปัจจุบันสมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (International Federation Organic Agriculture Movement: IFOAM) ได้ให้นิยามใหม่ของ “เกษตรอินทรีย์” ดังนี้

1.1.1 “เกษตรอินทรีย์ว่าด้วยสุขภาพ” เกษตรอินทรีย์จะต้องมุ่งเสริมสร้างสุขภาพของดิน พืช สัตว์ มนุษย์ และโลกอย่างยั่งยืน โดยยึดหลักการองค์รวมที่ไม่อาจแบ่งแยก ซึ่งการมีสุขภาพดี หมายรวมถึงระบบชีวิตทั้งหมด ที่ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ มีภูมิคุ้มกันที่ดี สามารถปรับตัว และฟื้นฟูตัวเองได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ เกษตรอินทรีย์ยังมุ่งผลิตอาหารที่มีคุณภาพและคุณค่าทางโภชนาการ จึงหลีกเลี่ยงและละเว้นปุ๋ยเคมี สารเคมี ป้องกันกำจัดศัตรูพืช ยาสำหรับสัตว์ สารปรุงแต่งอาหารที่มาจากเคมีสังเคราะห์ และการตัดแปรพันธุวิศวกรรม

1.1.2 “เกษตรอินทรีย์ว่าด้วยระบบนิเวศ” เกษตรอินทรีย์จะต้องอยู่บนพื้นฐานของระบบและวงจรนิเวศที่มีชีวิต โดยทำการเกษตรให้สอดคล้อง เลียนแบบ และเกื้อกูลต่อความยั่งยืนของระบบนิเวศต่างๆ ดังนั้น จึงต้องมีการสร้างความสมดุลของระบบนิเวศ ด้วยการออกแบบระบบการผลิตทางการเกษตร การฟื้นฟูแหล่งที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตต่างๆ การดำรงไว้ซึ่งความหลากหลายทางพันธุกรรมและทางการเกษตร ลดการใช้ปัจจัยการผลิต โดยการนำทรัพยากรกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) หรือนำของเสียกลับมาใช้ให้เป็นประโยชน์ (Recycling) หรือจัดการวัสดุและพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้ผลิต ผู้แปรรูป ผู้ค้า และผู้บริโภค มีส่วนร่วมในการปกป้องและทำประโยชน์ให้เกื้อกูลต่อสิ่งแวดล้อมโดยรวม

1.1.3 “เกษตรอินทรีย์ว่าด้วยความเป็นธรรม” เกษตรอินทรีย์จะต้องอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อสิ่งแวดล้อมส่วนรวม และเปิดโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้ที่เกี่ยวข้องในเกษตรอินทรีย์ จะต้องปฏิบัติต่อกันด้วยความสัมพันธ์ที่เป็นธรรมในทุกระดับ และต่อทุกภาคส่วน: เกษตรกร คนงาน ผู้แปรรูป ผู้จัดจำหน่าย และผู้บริโภค โดยเกื้อหนุนให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีอธิปไตยด้านอาหาร และลดความยากจน ระบบการผลิตต้องเปิดเผย มุ่งให้เกิดความเสมอภาค และนำเอาต้นทุนที่แท้จริงทางสังคมและสิ่งแวดล้อมมาคิดคำนวณด้วย

1.1.4 “เกษตรอินทรีย์ว่าด้วยความระมัดระวัง” เกษตรอินทรีย์จะต้องมีการจัดการด้วยความระมัดระวังและรับผิดชอบ เพื่อคุ้มครองสุขภาพและชีวิตที่ดีของคนรุ่นปัจจุบันและรุ่นลูกหลาน และสิ่งแวดล้อม ผู้ทำการผลิตเกษตรอินทรีย์ต้องไม่กระทำสิ่งที่เสี่ยงต่อการทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพและชีวิตความเป็นอยู่ ดังนั้น เกษตรอินทรีย์จึงเน้นการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม และปฏิเสธการใช้เทคโนโลยีที่สุ่มเสี่ยง เช่น การตัดแปร

พันธุกรรม นอกจากนี้ยังมีการนำความรู้ในรูปแบบอื่นๆ ที่สำคัญ เช่น ภูมิปัญญาที่สั่งสมมา ความรู้พื้นบ้านดั้งเดิม มาร่วมใช้ในการผลิต

1.2 หลักการของเกษตรอินทรีย์ ตามมาตรฐานสินค้าเกษตร เกษตรอินทรีย์ เล่ม 1 : การผลิตแปรรูป แสดงฉลาก และจำหน่ายผลิตผลและผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ (มกษ.9000 เล่ม 1-2552) การผลิตเกษตรอินทรีย์ต้องเป็นไปตามหลักการดังนี้

- 1) พัฒนาระบบการผลิตไปสู่แนวทางเกษตรผสมผสานที่มีความหลากหลายของพืชและสัตว์
- 2) พัฒนาระบบการผลิตที่พึ่งพาตนเองในเรื่องของอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารภายในฟาร์ม
- 3) ฟื้นฟูและรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินและคุณภาพน้ำด้วยอินทรีย์วัตถุ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยพืชสดอย่างต่อเนื่องโดยใช้ทรัพยากรในฟาร์มมาหมุนเวียนใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 4) รักษาความสมดุลของระบบนิเวศในฟาร์ม และความยั่งยืนของระบบนิเวศโดยรวม
- 5) ป้องกันและหลีกเลี่ยงการปฏิบัติที่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม
- 6) ยึดหลักการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวและการแปรรูปที่เป็นวิถีการธรรมชาติ ประหยัดพลังงาน และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด
- 7) รักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ของระบบการเกษตรและระบบนิเวศรอบข้าง รวมทั้งการอนุรักษ์แหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติของพืชและสัตว์ป่า
- 8) รักษาความเป็นอินทรีย์ตลอดห่วงโซ่การผลิต แปรรูป เก็บรักษา และจำหน่าย
- 9) หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีสังเคราะห์ตลอดกระบวนการผลิต แปรรูป และเก็บรักษา
- 10) ผลิตผล ผลิตภัณฑ์ หรือส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ ต้องไม่มาจากการตัดแปรพันธุกรรม
- 11) ผลิตภัณฑ์หรือส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ต้องไม่ผ่านการฉายรังสี

2. สินค้าเกษตร

ปัจจุบันสินค้าเกษตรที่ขายตามท้องตลาดมีมากมายหลากหลายชนิดที่จัดอยู่ในกลุ่มผลิตภัณฑ์สีเขียว โดยสินค้ากลุ่มนี้สามารถแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

2.1 สินค้าเกษตรเกษตรอินทรีย์ คือ ผลิตผลจากระบบการผลิตที่ไม่มีการใช้ปัจจัยการผลิตที่เป็นสารเคมีสังเคราะห์ หรือที่มีการตัดต่อพันธุกรรม (GMOs) ผลิตผลไม่มีสารพิษตกค้างใดๆ เน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการใช้วัสดุที่ได้จากธรรมชาติและหมุนเวียนใช้ทรัพยากรในฟาร์มให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.2 สินค้าเกษตรไร้สารเคมีหรือไร้สารพิษ คือ ผลิตผลจากระบบการผลิตที่ไม่มีการใช้ปัจจัยการผลิตที่เป็นสารเคมีสังเคราะห์ทุกชนิด ผลิตผลไม่มีสารพิษตกค้างใดๆ

2.3 สินค้าเกษตรอนามัย คือ ผลิตผลจากระบบการผลิตที่มีการใช้สารเคมีในการป้องกันและปราบศัตรูพืช รวมทั้งปุ๋ยเคมีเพื่อการเจริญเติบโต ผลิตผลอาจมีสารพิษตกค้างไม่เกินปริมาณที่กำหนดไว้เพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค และมีความสะอาด ผ่านกรรมวิธีปฏิบัติก่อนและหลังเก็บเกี่ยว ตลอดจนการขนส่งและบรรจุหีบห่อที่ได้มาตรฐาน

2.4 สินค้าเกษตรปลอดภัยจากสารพิษ คือ ผลิตผลจากระบบการผลิตที่มีการใช้สารเคมีในการป้องกันและปราบศัตรูพืช รวมทั้งปุ๋ยเคมีเพื่อการเจริญเติบโต ผลิตผลอาจมีสารพิษตกค้างไม่เกินปริมาณที่กำหนดไว้เพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภคตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 163 พ.ศ. 2538

3. การขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

การขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สามารถขอรับรองได้จากหน่วยงานรับรองโดยทั่วไป ซึ่งมีทั้งหน่วยงานภายในประเทศ เช่น กรมวิชาการเกษตร กรมปศุสัตว์ และสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น

และหน่วยงานจากต่างประเทศ เช่น BioAgricert, Naturland และ IFOAM เป็นต้น ซึ่งการสมัครขอรับรองมาตรฐาน เกษตรอินทรีย์มีหลายประเภท โดยแบ่งตามลักษณะการผลิตของผู้ผลิตและผู้ประกอบการ ดังนี้

3.1 การสมัครขอรับรองฟาร์ม ผู้สมัครคือ เกษตรกรหรือผู้ประกอบการ ที่ทำฟาร์มเกษตรอินทรีย์ ที่ต้องการให้หน่วยงานรับรองฟาร์มและผลผลิตในฟาร์ม การบรรจุผลผลิตอินทรีย์ของตนเองเพื่อจำหน่าย รวมถึง การแปรรูปในครัวเรือน หรือการแปรรูปขนาดเล็ก โดยใช้ผลผลิตอินทรีย์จากฟาร์มตนเอง

3.2 การสมัครขอรับรองการประกอบการ ผู้สมัครคือ เกษตรกรหรือผู้ประกอบการที่นำผลผลิต เกษตรอินทรีย์ของตนเอง หรือของผู้อื่นมาแปรรูปหรือเป็นส่วนผสมในการแปรรูป รวมถึงการรวบรวมผลผลิต อินทรีย์มาทำการบรรจุใหม่และจัดจำหน่าย (ผู้ค้าปลีก/ผู้ค้าส่ง) ต้องการให้ หน่วยงานรับรองการแปรรูปผลผลิต และผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ ตลอดจนการบรรจุผลิตภัณฑ์เพื่อ จำหน่าย ทั้งนี้ วัตถุประสงค์ที่ใช้เป็นส่วนประกอบในการ แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อินทรีย์ต้องได้รับการตรวจสอบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ต้องการขอรับรอง

3.3 การขอรับรองแบบโครงการ ผู้สมัครคือ กลุ่มเกษตรกรหรือผู้ประกอบการ ที่ทำฟาร์มเกษตร อินทรีย์ และมีการแปรรูป/จัดการผลผลิตเพื่อจำหน่ายร่วมกัน รวมถึงการรับผิดชอบร่วมกันทำฟาร์มของกลุ่ม เกษตรกรและรับซื้อผลผลิต ของกลุ่มเกษตรกรมาทำการแปรรูปและจำหน่าย ต้องการให้หน่วยงานรับรองการแปรรูป ผลผลิตและผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ ตลอดจนการบรรจุผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่าย

3.4 การขอรับรองผลผลิตจากธรรมชาติ ผู้สมัครคือ สมาชิกในชุมชนที่ดูแลรักษาป่า หรือพื้นที่ที่ จะทำการเก็บเกี่ยวผลผลิตเท่านั้นต้องการให้หน่วยงานรับรองผลผลิตจากธรรมชาติ การบรรจุผลผลิตอินทรีย์ที่ตน เก็บเกี่ยวได้เพื่อจำหน่าย และการแปรรูปในครัวเรือนหรือการแปรรูปขนาดเล็ก ที่ใช้ผลผลิตอินทรีย์ที่ตนเองเก็บ เกี่ยวได้

3.5 การรับรองปัจจัยการผลิตเพื่อการค้า ผู้สมัครคือ ผู้ประกอบการที่ต้องการจำหน่ายปัจจัยการ ผลิตอินทรีย์ ให้แก่ผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์

3.6 การขอรับรองการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์ ผู้สมัครคือ ผู้ประกอบการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ อินทรีย์

3.7 รายการอาหารอินทรีย์สำหรับร้านอาหาร ผู้สมัครคือ ผู้ประกอบการที่ใช้วัตถุดิบที่ผลิตใน ระบบเกษตรอินทรีย์และได้รับการรับรอง เพื่อใช้ในการปรุงอาหารเมนูอินทรีย์เพื่อจำหน่ายในร้าน

3.8 การขอรับรองการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ผู้สมัครคือ เกษตรกรหรือผู้ประกอบการที่เลี้ยงสัตว์ ได้แก่ โคเนื้อ สุกร ไก่ไข่ ในระบบเกษตรอินทรีย์

4. ตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ มีตลาดเป้าหมาย ดังนี้

4.1 ตลาดต่างประเทศ สินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ส่งออกต่างประเทศทั้งหมดเป็นสินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

4.2 ตลาดในประเทศ รู้จักกันดีในรูปแบบของตลาดสีเขียวmujเป็นช่องทางการกระจายสินค้า เกษตรอินทรีย์สู่ผู้บริโภคเป็นตลาดที่ผู้บริโภครู้แหล่งที่มาของสินค้าว่าใครคือผู้ผลิต และมีวิธีการผลิตอย่างไร และเป็นช่องทางที่ทำให้ผู้ผลิต ตลาด และผู้บริโภคใกล้ชิดกัน รูปแบบของตลาดสีเขียวที่พบได้ในปัจจุบัน ได้แก่

1) ตลาดนัดสีเขียว สถานที่จัดตลาดนัดสีเขียว ในปัจจุบันมีการจัดในหลายพื้นที่ ได้แก่ ตลาดนัดสีเขียวที่อาคารริเจนท์เฮาส์ อาคารชาญอิสระฯ อาคารเอสเอ็มฯ บริษัทปูนซีเมนต์ไทย ตลาดนัดสีเขียวในโรงพยาบาล ได้แก่ โรงพยาบาลปทุมธานี โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โรงพยาบาลบางโพ โรงพยาบาลมิชชั่น และโรงพยาบาลกรุงธน 1 ตลาดนัดสีเขียวที่มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช กรมส่งเสริม คุณภาพสิ่งแวดล้อม และธนาคารแห่งประเทศไทย

2) ระบบสมาชิก CSA (community supported agriculture) ระบบนี้มีหลักการคือเกษตรกรเป็นหลักประกันสุขภาพแก่ผู้บริโภค ผู้บริโภคเป็นหลักประกันและราคาที่เป็นธรรมแก่เกษตรกร ตัวอย่างระบบสมาชิก เช่น โครงการผักประสานใจ

- 3) เครือข่ายร้านกรีน ได้แก่ ร้านกรีนอิสระ ร้านกรีนต้นแบบ
- 4) กรีนแฟร์/งานอีเว้นท์
- 5) ผูกตะกร้า/ผูกปิ่นโต
- 6) รวมผลผลิตเข้าครัว เริ่มจากผลผลิตทางการเกษตร ได้แก่ พืชผัก มีการยับคุณภาพการผลิตจากสีเขียวอ่อน (ระดับปลอดภัย) ไปสู่ระดับไร้สารเคมีและเกษตรอินทรีย์
- 7) อื่นๆ เช่น ขายออนไลน์

5.1.2 การศึกษาดูงานด้านเกษตรอินทรีย์ ณ ไร่ยิ้มเขียว

1. การปลูกพืชในระบบเกษตรอินทรีย์ ก่อนเริ่มการปลูกพืชในระบบเกษตรอินทรีย์ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นสิ่งแรกคือ คุณภาพของดิน เนื่องจากเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้พืชมีการเจริญเติบโตที่ดีและแข็งแรง คุณภาพของดินที่คำนึงถึงไม่เพียงแต่ธาตุอาหารในดินเท่านั้น ยังต้องคำนึงถึงอินทรีย์วัตถุในดินอีกด้วย

ในด้านปัจจัยการผลิตที่ใช้จะใช้ปัจจัยที่ได้จากธรรมชาติเท่านั้นจะไม่ใช้สารเคมี เช่น ปุ๋ย จะใช้ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยคอก สำหรับการกำจัดแมลงศัตรูพืชจะใช้น้ำหมักจากพืช ผัก หรือผลไม้ และสมุนไพร เช่น พริก และขมิ้นชัน เป็นต้น

2. การจัดจำหน่ายผลผลิต มีการจำหน่ายผลผลิตให้กับลูกค้าประจำ ซุปเปอร์มาร์เก็ต และส่งจำหน่ายยังต่างประเทศ

3. การบรรจุสินค้าเกษตรอินทรีย์ ผลผลิตที่ได้มีการนำมาล้าง ตัดแต่ง ชั่งน้ำหนัก และบรรจุในถุงพลาสติก ก่อนส่งจำหน่าย โดยผลผลิตที่เหลือมีการนำไปแปรรูป

4. ปัจจัยการผลิต มีการทำปุ๋ยหมักจากเศษพืช ผลิตปุ๋ยไส้เดือน และทำน้ำหมักชีวภาพ ใช้ภายในฟาร์ม

5.2 ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

5.2.1 จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ

จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 50 คน จำแนกเป็น เพศหญิง 19 คน เพศชาย 31 คน ผู้เข้ารับการอบรมจบการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีร้อยละ 10 ปริญญาตรีร้อยละ 70 และสูงกว่าปริญญาตรีร้อยละ 20

ก่อนเข้าร่วมโครงการ ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับปานกลาง หลังเข้าร่วมโครงการผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ในระดับมากที่สุด

5.2.2 ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ

ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจในด้านการถ่ายทอดความรู้ ความชัดเจนในการตอบคำถาม และการใช้สื่อประกอบการอภิปรายของวิทยากรในระดับมากที่สุด มีความพึงพอใจในด้านความเหมาะสมของระยะเวลาที่จัด ความเหมาะสมของสถานที่ และการให้บริการและการอำนวยความสะดวกของคณะผู้จัดกิจกรรมในระดับมากที่สุด

สำหรับด้านเนื้อหาในการอบรมเชิงปฏิบัติการและการศึกษาดูงาน ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกิจกรรมในระดับมากถึงมากที่สุด ในภาพรวมผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 92.75

ในด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ผู้เข้าร่วมโครงการทุกคนมีความเห็นว่าสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ในระดับมากถึงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 94.20

5.2.3 ระยะเวลาดำเนินโครงการ

ระยะเวลาดำเนินโครงการวันที่ 28 กุมภาพันธ์-1 มีนาคม 2558

5.2.4 ค่าใช้จ่ายในการจัดอบรม

โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ ได้รับงบประมาณในการจัดอบรมให้กับผู้สนใจทั่วไปทั้งหมด 126,370 บาท และได้มีการใช้งบประมาณจริงเท่ากับ 96,702.83 บาท

ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	รวมทั้งสิ้น	
		เป้าหมาย	ผลการดำเนินการ
ผลผลิต (Output)			
1. เชิงปริมาณ : จำนวนผู้เข้ารับบริการ	คน	50	50
2. เชิงคุณภาพ : ร้อยละความพึงพอใจของผู้เข้ารับบริการในกระบวนการให้บริการ	ร้อยละ	86	92.75
3. เชิงเวลา : ร้อยละของโครงการ/กิจกรรมที่แล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด	ร้อยละ	100	100
4. เชิงต้นทุน : ต้นทุน/ค่าใช้จ่ายของการให้บริการวิชาการแก่สังคมตามงบประมาณ	บาท	126,370	96,702.83
ผลลัพธ์ (Outcome)			
1. เชิงปริมาณ : ร้อยละของผู้เข้ารับบริการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	ร้อยละ	83.00	94.20
2. เชิงคุณภาพ : ร้อยละความพึงพอใจของผู้เข้ารับบริการโครงการวิชาการแก่สังคม	ร้อยละ	86.00	92.75

6. ผู้รับบริการ/หน่วยงาน ได้รับความรู้/ประโยชน์ ดังนี้

6.1 ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น

6.2 ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถนำรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์และสินค้าเกษตรอินทรีย์ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง

7. สรุปโดยภาพรวม และความคิดเห็นของผู้รับบริการ

ผู้เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดอบรม ดังนี้

7.1 ด้านการจัดกิจกรรม ผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ให้แก่ประชาชน นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง และสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมและการศึกษาดูงานทำให้เป็นรูปธรรมและนำไปเผยแพร่ต่อไป ขอให้มีการจัดกิจกรรมต่อไปเรื่อยๆ ควรจัดกิจกรรมลักษณะนี้เพิ่มเติม โดยเน้นการอยู่ร่วมกันของชุมชน และการแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตร

7.2 ด้านระยะเวลา ผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นว่าการจัดทำฐานข้อมูลประจำรุ่นในการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนประสบการณ์หลังจากจบกิจกรรม และเพื่อสร้างเครือข่ายผู้บริโภคเกษตรอินทรีย์ได้อย่างเข้มแข็ง มีการจัดนิทรรศการและสัมมนาประจำปี มีการอบรมในหลักสูตรต่อเนื่องให้กับผู้ที่เข้ารับการอบรมแล้ว และควรจัดทำเอกสารและ/หรือ CD ให้กับผู้เข้าร่วมโครงการโดยสรุปกิจกรรมที่จัดขึ้นหรือเผยแพร่ข้อมูลการฝึกอบรมในเวปไซต์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

8. เชื่อมโยงกับชุดวิชา / ผลงานวิจัย

เชื่อมโยงกับโครงการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ของผู้บริโภคเกี่ยวกับภาพลักษณ์สินค้าเกษตรอินทรีย์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

9. การจัดทำโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ เป็นการนำความรู้และประสบการณ์จากการให้บริการวิชาการมาใช้ในการพัฒนา/ปรับปรุง/บูรณาการพัฒนาระบบการเรียนการสอนในชุดวิชา/หลักสูตรและ/หรือการวิจัย ดังนี้

ชื่อเรื่อง การให้บริการวิชาการแก่สังคม	ผลงานที่นำไปพัฒนา/ปรับปรุง/บูรณาการ การเรียนการสอน/การวิจัย	หลักฐาน
1. โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการด้าน เกษตรอินทรีย์	1. โครงการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ ของผู้บริโภคเกี่ยวกับภาพลักษณ์สินค้าเกษตร อินทรีย์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	<u>เอกสารแนบ 1</u> โครงการวิจัย

อบรมเชิงปฏิบัติการเกษตรกรอินทรีย์ ณ มสธ.
วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2558

ภาพที่ 1 ผู้เข้ารับการอบรมฟังบรรยาย

ภาพที่ 2 ฝึกปฏิบัติ ระดมสมองพืชภัยของสารเคมี

ภาพที่ 3 ระดมสมองการคัดแยกสินค้าเกษตรอินทรีย์

ภาพที่ 4 การดูสลากที่แสดงความเป็นสินค้าอินทรีย์

ภาพที่ 5 รศ.ดร.ชยาพร วัฒนศิริ
บรรยายเรื่อง มาตรฐานเกษตรอินทรีย์

ภาพที่ 6 คุณอดิศักดิ์ แก้วรากมูข
บรรยายเรื่อง แหล่งจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์

ศึกษาดูงานฟาร์มเกษตรอินทรีย์ ณ ไร่ยิ้มเขียว จ.นครราชสีมา
วันที่ 1 มีนาคม 2558

ภาพที่ 7 ผู้เข้ารับการอบรมฟังบรรยายจากเจ้าของไร่ยิ้มเขียว

ภาพที่ 8 ผู้เข้ารับการอบรมฟังบรรยายเรื่องลักษณะดินที่ดี

ภาพที่ 9 ผู้เข้ารับการอบรมเยี่ยมชมแปลงปลูกผักสลัดและสตอเบอรี่

ภาพที่ 10 ผู้เข้ารับการอบรมเยี่ยมชมโรงหมักปุ๋ยอินทรีย์

ภาพที่ 11 ผู้เข้ารับการอบรมเยี่ยมชมแปลงปลูกหอมแดง

ภาพที่ 12 ผู้เข้ารับการอบรมเยี่ยมชมแปลงปลูกมะเขือเทศ